

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 17ης Δεκεμβρίου 1997 *

Στην υπόθεση T-152/95,

Οδέττι Νίκου Πετρίδη ΑΕ, εταιρεία ελληνικού δικαίου, με έδρα την Καβάλα (Ελλάδα), εκπροσωπούμενη από τους Édouard Didier και Joël Grangé, δικηγόρους Παρισιού, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Zeyen, 67, rue Ermesinde,

ενάγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον Gérard Berscheid, μέλος της νομικής υπηρεσίας, με αντίκλητο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της νομικής υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

εναγομένης,

που έχει ως αντικείμενο αγωγή με την οποία ζητείται να υποχρεωθεί η Επιτροπή να καταβάλει αποζημίωση βάσει των άρθρων 178 και 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ, για τη ζημία που προκλήθηκε από ορισμένες πράξεις της διαχείρισεως της κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του ακατέργαστου καπνού κατά την περίοδο 1990/91,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, P. Lindth και J. D. Cooke, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 2ας Μαΐου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Κανονιστικό πλαίσιο

- 1 Στις 21 Απριλίου 1970, το Συμβούλιο θέσπισε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 727/70, περί δημιουργίας κοινής οργανώσεως της αγοράς στον τομέα του ακατέργαστου καπνού (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/005, σ. 85, στο εξής: κανονισμός 727/70). Στους κυριότερους μηχανισμούς αυτής της κοινής οργανώσεως αγοράς (στο εξής: ΚΟΑ) περιλαμβάνεται η υποχρέωση αγοράς εκ μέρους των οργανισμών παρεμβάσεως των κρατών μελών στην τιμή παρεμβάσεως του καπνού σε φύλλα που συγκομίζεται εντός της Κοινότητας και δεν διατίθεται μέσω του συνήθως εμπορικού κυκλώματος. Η διάθεση του κατ' αυτόν τον τρόπο αγοραζόμενου καπνού πρέπει να πραγματοποιείται χωρίς διαταραχή της αγοράς και με τήρηση της ισότητας προσβάσεως στα εμπορεύματα καθώς και της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως των αγοραστών (άρθρο 7, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 727/70).
- 2 Το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) 327/71 του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 1971, περί καθορισμού ορισμένων γενικών κανόνων που

αφορούν τις συμβάσεις της εμπορικής επεξεργασίας και συσκευασίας, τις συμβάσεις αποθεματοποιήσεως, καθώς και τη διάθεση των κατεχομένων από τους οργανισμούς παρεμβάσεως καπνών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/006, σ. 102, στο εξής: κανονισμός 327/71), προβλέπει ότι η διάθεση πραγματοποιείται βάσει καθορισμένων προϋποθέσεων διαμορφώσεως της τιμής για κάθε περίπτωση, λαμβανομένων ιδίως υπόψη της εξελίξεως και των αναγκών της αγοράς.

3 Το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3389/73 της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 1973, περί καθορισμού των διαδικασιών και των όρων πώλησεως των κατεχομένων από τους οργανισμούς παρεμβάσεως καπνών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/010, σ. 55, στο εξής: κανονισμός 3389/73), ο οποίος έχει κατ' επανάληψη τροποποιηθεί, ορίζει:

«1. Ο κατεχόμενος από τους οργανισμούς παρεμβάσεως δεματοποιημένος καπνός επαναφέρεται στην αγορά διά διαγωνισμού ή διά δημοσίου πλειστηριασμού.

2. Διά του όρου “διαγωνισμός” νοείται η διαδικασία κατά την οποία όλοι οι ευρισκόμενοι σε σχέση ανταγωνισμού αγοραστές καλούνται προς υποβολή προσφορών, ενώ η κατακύρωση γίνεται υπέρ εκείνου του οποίου η προσφορά είναι η πιο ευνοϊκή και σύμφωνη προς τον παρόντα κανονισμό.

(...)

4 Στο άρθρο 6, παράγραφος 1, διευκρινίζεται όσον αφορά την εξέλιξη των διαγωνισμών:

«Εντός των επομένων 15 ημερών από τη λήξη της προβλεπομένης για κατάθεση προσφορών ημερομηνίας, και λαμβανομένων υπόψη των προσφορών αυτών, καθορίζεται από την προβλεπομένη από το άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΟΚ) 727/70 διαδικασία ελάχιστη τιμή για κάθε μερίδιο ή αποφασίζεται να μην δοθεί συνέχεια στο διαγωνισμό.»

- 5 Αρχικά, το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού προέβλεπε:

«Πας υποβάλλων προσφορά υποχρεούται να καταθέσει ασφάλεια από 0,28 λογιστικές μονάδες ανά χιλιόγραμμο ακατέργαστου καπνού στον οικείο οργανισμό παρεμβάσεως.»

- 6 Το ύψος της ασφάλειας ανήλθε σε 0,339 ECU ανά χιλιόγραμμο με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3263/85 της Επιτροπής, της 21ης Νοεμβρίου 1985, που τροποποίησε τον κανονισμό 3389/73 (ΕΕ L 311, σ. 22). Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 3389/73 ανήλθε σε 0,7 ECU ανά χιλιόγραμμο δεματοποιημένου καπνού με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3040/91 της Επιτροπής, της 15ης Οκτωβρίου 1991, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 2436/91 περί δημοπρασίας για την πώληση, με σκοπό την εξαγωγή, του δεματοποιημένου καπνού που κατέχουν ο γερμανικός, ο ελληνικός και ο ιταλικός οργανισμός παρεμβάσεως (ΕΕ L 288, σ. 18, στο εξής: κανονισμός 3040/91).

Τα πραγματικά περιστατικά

- 7 Η ενάγουσα είναι μια ελληνική εταιρεία που έχει ως κύρια δραστηριότητα τη μεταποίηση και το εμπόριο του καπνού στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Κατά τη διάρκεια της επίδικης περιόδου διέθετε ένα εργοστάσιο μεταποίησης και αποθεματοποίησης καπνού και ένα άλλο κέντρο αποθεματοποίησης. Ανάλογα με τις ανάγκες της, μίσθωνε επίσης διάφορα μικρά εργοστάσια και γραφεία. Συνεργαζόταν με μεσαζόντες και άλλους πράκτορες στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- 8 Η επίδικη περίοδος άρχισε τον Απρίλιο του 1990 και τελείωσε στα τέλη του 1991. Κατά τη διάρκεια αυτής, η Επιτροπή διοργάνωσε τρεις διαγωνισμούς για τον καπνό που κατείχε ο ελληνικός οργανισμός παρεμβάσεως και ένα τέταρτο διαγωνισμό για τον καπνό που κατείχαν τρεις οργανισμοί παρεμβάσεως των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένου του ελληνικού οργανισμού παρεμβάσεως. Στις 15 Οκτωβρίου 1991, θέσπισε επίσης τον κανονισμό 3040/91 με τον οποίο αυξήθηκε το ποσό της ασφάλειας που όφειλε να παράσχει κάθε διαγωνιζόμενος στον οικείο οργανισμό παρεμβάσεως.

- 9 Ο πρώτος επίδικος διαγωνισμός (στο εξής: πρώτος διαγωνισμός) διοργανώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 899/90 της Επιτροπής, της 5ης Απριλίου 1990, περί δημοπρασίας για την πώληση, με σκοπό την εξαγωγή του δεματοποιημένου καπνού που κατέχει ο ελληνικός οργανισμός παρεμβάσεως (ΕΕ L 93, σ. 7), και περιέλαβε τέσσερις παρτίδες δεματοποιημένου ακατέργαστου καπνού που προέρχονταν από τις συγκομιδές των ετών 1986 και 1987 και βρισκόνταν στην κατοχή του ελληνικού οργανισμού παρεμβάσεως, κατανεμημένες ανά ποικιλίες συνολικής ποσότητας 5 271 428 kg. Η ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας που καθορίστηκε για την απόφαση της Επιτροπής επί της δημοπρασίας ήταν η 14η Ιουνίου 1990. Η πρώτη παρτίδα περιελάμβανε 1 805 903 kg καπνού. Αποτελούνταν από τις ποικιλίες Μαύρα, Καμπά Κουλάκι κλασικά και Ελασσόνας, Καμπά Κουλάκι μη κλασικά, Κατερίνης, Μπέρλεϋ Ελλάδας και Μπασμάς. Η δεύτερη παρτίδα περιελάμβανε 1 519 836 kg καπνού, αποτελούμενη από τις ίδιες ποικιλίες, με εξαίρεση την ποικιλία Μπασμάς. Η τρίτη παρτίδα περιελάμβανε 1 519 991 kg καπνού, αποτελούμενη από τις ίδιες ποικιλίες με τη δεύτερη παρτίδα. Η τέταρτη παρτίδα περιελάμβανε 425 698 kg καπνού, αποτελούμενη μόνο από τις ποικιλίες Μαύρα και Μπασμάς. Η ενάγουσα υπέβαλε προσφορά για την πρώτη και δεύτερη παρτίδα (για ποσά αντιστοίχως 76,11 δρχ. και 63,11 δρχ. ανά χιλιόγραμμο). Η Επιτροπή εν τούτοις αποφάσισε στις 14 Ιουνίου 1990 να μη δεχθεί τις προσφορές των διαγωνισθέντων για τον λόγο ότι οι προτεινόμενες τιμές συνιστούσαν κίνδυνο διαταράξεως της αγοράς.
- 10 Ο δεύτερος επίδικος διαγωνισμός (στο εξής: δεύτερος διαγωνισμός) διοργανώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1560/90 της Επιτροπής, της 8ης Ιουνίου 1990, περί δημοπρασίας για την πώληση, με σκοπό την εξαγωγή του δεματοποιημένου καπνού που κατέχει ο ελληνικός οργανισμός παρεμβάσεως (ΕΕ L 148, σ. 7, στο εξής: κανονισμός 1560/90). Αφορούσε εκ νέου τις ίδιες τέσσερις παρτίδες δεματοποιημένου ακατέργαστου καπνού. Η ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας για την απόφαση της Επιτροπής επί της δημοπρασίας ήταν η 9η Αυγούστου 1990. Η ενάγουσα υπέβαλε προσφορά για την πρώτη και την τέταρτη παρτίδα (για ποσά αντιστοίχως 91,11 δρχ. και 101,11 δρχ. ανά χιλιόγραμμο). Στις 7 Αυγούστου 1990, η Επιτροπή προέκρινε την προσφορά ενός άλλου διαγωνισθέντος για τη δεύτερη παρτίδα (για ποσό 102 δρχ. ανά χιλιόγραμμο), απέρριψε όμως όλες τις προσφορές που αφορούσαν την πρώτη, την τρίτη και την τέταρτη παρτίδα, επικαλούμενη κίνδυνο της διαταραχής της αγοράς.
- 11 Ο τρίτος επίδικος διαγωνισμός (στο εξής: τρίτος διαγωνισμός) διοργανώθηκε για τις τρεις απομένουσες παρτίδες με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2610/90 της Επιτροπής, της 10ης Σεπτεμβρίου 1990, περί δημοπρασίας για την πώληση, με σκοπό την εξαγωγή, του δεματοποιημένου καπνού που κατέχει ο ελληνικός οργανισμός παρεμβάσεως (ΕΕ L 248, σ. 5). Η ημερομηνία λήξεως

της προθεσμίας για την απόφαση της Επιτροπής επί του διαγωνισμού ήταν η 12η Νοεμβρίου 1990. Η ενάγουσα υπέβαλε μια προσφορά για τις τρεις παρτίδες (για ποσά αντιστοίχως 152,26 δρχ., 132,26 δρχ. και 121,26 δρχ. ανά χιλιόγραμμα). Η προσφορά της για την πρώτη παρτίδα ήταν η υψηλότερη από τις ληφθείσες προσφορές. Και πάλι η Επιτροπή αποφάσισε στις 16 Νοεμβρίου 1990 να μην εγκρίνει τις προσφορές των διαγωνισθέντων για τον λόγο ότι οι προτεινόμενες τιμές απειλούσαν να προκαλέσουν ανώμαλες εξελίξεις στην αγορά.

- 12 Ο τέταρτος επίδικος διαγωνισμός (στο εξής: τέταρτος διαγωνισμός) διοργανώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2436/91 της Επιτροπής, της 7ης Αυγούστου 1991, περί δημοπρασίας για την πώληση, με σκοπό την εξαγωγή, του δεματοποιημένου καπνού που κατέχουν ο γερμανικός, ο ελληνικός και ο ιταλικός οργανισμός παρεμβάσεως (ΕΕ L 222, σ. 23, στο εξής: κανονισμός 2436/91). Η συνολική ποσότητα των 105 486 276 kg είχε διαχωριστεί σε έντεκα παρτίδες κατανεμημένες σε τέσσερις ομάδες. Κάθε ομάδα παρτίδων μπορούσε να διατεθεί προς πώληση μόνον εφόσον είχε κατακυρωθεί η προηγούμενη ομάδα παρτίδων. Ο επιδιωκόμενος σκοπός συνίστατο στην υποβολή προσφορών για όλες τις ποικιλίες του καπνού, οι δε σχετικές ενέργειες έπρεπε να αρχίσουν με τις ομάδες που είχαν τη μικρότερη ζήτηση στην αγορά. Σε κάθε παρτίδα είχε συγκεντρωθεί ο καπνός καθορισμένης ποικιλίας που ήταν στην κατοχή των διαφόρων οργανισμών παρεμβάσεως των διαφόρων οικείων κρατών μελών. Η ενάγουσα συμμετείχε σε ορισμένες πωλήσεις αυτής της σειράς. Οι προσφορές της, που αφορούσαν μια κατώτερη ποικιλία από αυτήν που είχε καθοριστεί για τις εν λόγω παρτίδες, απορρίφθηκαν λόγω του ότι δεν ήταν σύμφωνες προς τα ορισθέντα κριτήρια.

- 13 Αφού απευθύνθηκε εγγράφως, στις 13 Σεπτεμβρίου 1991, στο επιφορτισμένο με τα γεωργικά ζητήματα μέλος της Επιτροπής, προκειμένου να επιτύχει την αναστολή του κανονισμού 2436/91, χωρίς εν τούτοις να λάβει ικανοποιητική, κατ' αυτήν, απάντηση, η ενάγουσα άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγή ακυρώσεως, αφενός, του κανονισμού αυτού και, αφετέρου, της προκηρύξεως δημοπρασίας 91/C/213/04 της Επιτροπής που δημοσιεύθηκε κατ' εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού (υπόθεση C-232/91). Υπέβαλε επίσης, κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, αίτηση αναστολής εφαρμογής του προσβληθέντος κανονισμού (υπόθεση C-232/91 R). Δεδομένου ότι οι προσβληθείσες πράξεις δεν αφορούσαν ατομικώς την ενάγουσα, η προσφυγή της κηρύχθηκε γενικώς απαράδεκτη με διάταξη της 14ης Νοεμβρίου 1991, C-232/91 και C-233/91, Πετρίδη και Καπνέμποροι Μακεδονίας κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. I-5351). Η αίτησή της για τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου απορρίφθηκε ομοίως, με διάταξη της 10ης Ιανουαρίου 1992, C-232/91 R και C-233/91 R (που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή).

- 14 Με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 162/92 της Επιτροπής, της 24ης Ιανουαρίου 1992, για την τροποποίηση του κανονισμού 2436/91 (ΕΕ L 18, σ. 16), η Επιτροπή κατένειμε σε δέκα παρτίδες τις τρεις τελευταίες παρτίδες του τέταρτου διαγωνισμού, για τον λόγο ότι ένας διαχωρισμός σε συνάρτηση με το έτος συγκομιδής επέτρεπε την ελπίδα καλύτερης αξιοποίησης.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 15 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 24 Ιουλίου 1995, η ενάγουσα άσκησε κατά της Επιτροπής αγωγή αποζημίωσης βάσει του άρθρου 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ.
- 16 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τέταρτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Κάλεσε πάντως τους δύο διαδίκους να απαντήσουν εγγράφως σε ορισμένες ερωτήσεις, πράγμα το οποίο και έπραξαν προσηκόντως.
- 17 Οι εκπρόσωποι των διαδίκων αγόρευσαν κατά τη δημόσια συνεδρίαση της 2ας Μαΐου 1997.
- 18 Η ενάγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να αναγνωρίσει ότι η εναγομένη ευθύνεται δυνάμει του άρθρου 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης·
  - να την υποχρεώσει, κατά συνέπεια, να ανορθώσει την ζημία που υπέστη η ενάγουσα και να της καταβάλει το ποσό των 20 403 788 ECU·
  - να την καταδικάσει στα δικαστικά έξοδα.

19 Με το υπόμνημά της απαντήσεως ζητεί, επιπλέον, από το Πρωτοδικείο να υποχρεώσει την εναγομένη να προσκομίσει:

- τα πρακτικά των επιτροπών διαχειρίσεως της 25ης Ιουλίου 1990 μέχρι τις 30 Ιανουαρίου 1992.
- κάθε μελέτη, εσωτερικό υπηρεσιακό σημείωμα, έγγραφο σχετικά με την ανάλυση των αναγκών της αγοράς και τη διαχείριση των αποθεμάτων παρεμβάσεως του καπνού όσον αφορά την ένδικη περίοδο.
- κάθε εσωτερικό έγγραφο που αφορά το σχέδιο πωλήσεως καπνού στη Ρωσία και κάθε έγγραφο αλληλογραφίας μεταξύ της Επιτροπής και της Agointorg καθώς και κάθε αποδεικτικό στοιχείο ως προς τις ενέργειες του Ballot ως μεσάζοντος.

20 Προσθέτει ότι δεν αντιτίθεται στον διορισμό πραγματογνώμονα, με προκαταβολή των εξόδων από την εναγομένη, για να εκτιμηθεί η ζημία που υπέστη η ενάγουσα.

21 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει ως απαράδεκτη την αγωγή αποζημιώσεως, καθόσον αφορά γεγονότα και πράξεις της εναγομένης πριν από τις 23 Ιουλίου 1990.
- να αποφανθεί ότι είναι απαράδεκτη η προσκόμιση, στα πλαίσια της παρούσας διαδικασίας, των στοιχείων και πληροφοριών που αναφέρονται στις εργασίες της επιτροπής διαχειρίσεως του καπνού.
- κατά τα λοιπά, να απορρίψει την αγωγή ως αβάσιμη.
- να καταδικάσει την ενάγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Με το υπόμνημά της ανταπαντήσεως ζητεί επιπλέον από το Πρωτοδικείο να κηρύξει απαράδεκτα, άλλως να απορρίψει τα νέα αιτήματα που αφορούν την ανακοίνωση των αποδεικτικών στοιχείων και την προκαταβολή των εξόδων ενδεχόμενης πραγματογνωμοσύνης.

Επί της παραγραφής της αγωγής καθόσον αυτή αφορά πράξεις της Επιτροπής πριν από τις 24 Ιουλίου 1990

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 22 Η Επιτροπή προβάλλει το απαράδεκτο της αγωγής, καθόσον αυτή αναφέρεται σε πράξεις της Επιτροπής πριν από τις 23 Ιουλίου 1990, δεδομένου ότι το δικόγραφο της αγωγής κατατέθηκε στις 24 Ιουλίου 1995. Παρατηρεί ότι οι αγωγές αποζημιώσεως που ασκούνται βάσει του άρθρου 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης υπόκεινται σε πενταετή παραγραφή από της επελεύσεως του γενεσιουργού γεγονότος. Η προθεσμία παραγραφής αρχίζει αφ' ης στιγμής συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η υποχρέωση αποζημιώσεως. Όμως, όσον αφορά τον πρώτο διαγωνισμό, παρατηρεί ότι η απόφαση με την οποία δεν έγιναν δεκτές οι προσφορές χρονολογείται από τις 14 Ιουνίου 1990. Επομένως, η ζημία που ισχυρίζεται ότι υπέστη η ενάγουσα θα είχε όντως προκύψει πριν από τις 23 Ιουλίου 1990. Επομένως, η αγωγή ασκείται βάσει παραγεγραμμένης αξιώσεως, τουλάχιστον όσον αφορά τον πρώτο διαγωνισμό.
- 23 Η ενάγουσα απαντά ότι η αγωγή αναφέρεται στις μεταγενέστερες συνθήκες απορρίψεως των προσφορών της, καθώς και στην αναστολή της διαδικασίας δημοπρασίας και στις συνθήκες επαναλήψεως των διαγωνισμών. Τα διάφορα παϊσίματα της Επιτροπής είναι όλα μεταγενέστερα της 23ης Ιουλίου 1990. Η ζημία δεν είχε συντελεστεί πλήρως κατά το χρονικό σημείο της απορρίψεως της προσφοράς της από την Επιτροπή στις 14 Ιουνίου 1990.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 24 Κατά το άρθρο 43 του Οργανισμού (ΕΟΚ) του Δικαστηρίου, το οποίο ισχύει και για το Πρωτοδικείο δυνάμει του άρθρου 46 του ίδιου Οργανισμού, οι αξιώσεις κατά της Κοινότητας στο πεδίο της εξωσυμβατικής ευθύνης παραγράφονται μετά πέντε έτη από της επελεύσεως του ζημιολόγου γεγονότος.
- 25 Εν προκειμένω, η ενάγουσα δεν προσπάθησε να αποδείξει με τα υπομνήματά της κατά τι η απορριπτική απόφαση της 14ης Ιουνίου 1990, που εκδόθηκε στο πλαίσιο του πρώτου διαγωνισμού, συνιστά παράνομη συμπεριφορά εκ μέρους της Επιτροπής. Επικέντρωσε πράγματι το σύνολο των ισχυρισμών της στις άλλες ενέργειες της Επιτροπής που θεωρεί παράνομες.
- 26 Εξάλλου, σε αντίθεση προς ό,τι ισχυρίζεται στο πλαίσιο της συζητήσεως επί του παραδεκτού της αγωγής της, δεν προσπάθησε να αποδείξει την ύπαρξη οιασδήποτε συνδέσμου μεταξύ της αποφάσεως της 14ης Ιουνίου 1990 και αυτών των άλλων ενεργειών της Επιτροπής που θεωρεί παράνομες. Ούτε επίσης ανέφερε την ύπαρξη οιασδήποτε αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της αποφάσεως της 14ης Ιουνίου 1990 και της ζημίας της οποίας ζητεί την ανόρθωση.
- 27 Τέλος, στον υπολογισμό στον οποίο στηρίζεται για να καθορίσει το ποσό της αποζημιώσεως που ζητεί (βλ. γνωμάτευση εμπειρογνώμονα στο παράρτημα 121 του δικογράφου της αγωγής) δεν λαμβάνεται υπόψη ο πρώτος διαγωνισμός αυτός καθ' εαυτός.
- 28 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να επικαλείται, χωρίς να διευκρινίζει περαιτέρω τα συγκεκριμένα στοιχεία που θα δικαιολογούσαν την εφαρμογή της, τη νομολογία κατά την οποία ο χρόνος παραγραφής δεν μπορεί να αρχίσει πριν επέλθουν τα ζημιολόγα αποτελέσματα (απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Ιανουαρίου 1982, 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 και 5/81, Birra Wührer κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 85, σκέψη 10).

- 29 Στο στάδιο της εκτιμήσεως του παραδεκτού της αγωγής δεν χρειάζεται, επομένως, να θεωρηθεί η απόφαση της 14ης Ιουνίου 1990 ότι αποτελεί στοιχείο που συνδέεται αρρήκτως με μια γενικότερη παράνομη συμπεριφορά της Επιτροπής.
- 30 Επομένως, η αγωγή πρέπει να κριθεί ότι ασκείται απαραδέκτως όσον αφορά τον πρώτο διαγωνισμό.

Επί της ουσίας

- 31 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, η θεμελίωση εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας εξαρτάται από τη συνδρομή ενός συνόλου προϋποθέσεων που αναφέρονται στον παράνομο χαρακτήρα της συμπεριφοράς που προσάπτεται στο κοινοτικό όργανο, στην ύπαρξη πραγματικής ζημίας, καθώς και στην ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της συμπεριφοράς και της προβαλλομένης ζημίας (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 1995, T-481/93 και 484/93, *Exporteurs in Levende Varkens* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2941, σκέψη 80).
- 32 Πριν αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί της υπάρξεως παράνομης συμπεριφοράς εκ μέρους της Επιτροπής, πρέπει να αποφανθεί επί της τύχης που επιφυλάσσεται στα στοιχεία που αναφέρονται στις εργασίες της επιτροπής διαχειρίσεως του καπνού, τα οποία η ενάγουσα επικαλείται στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας.

Επί του δικαιώματος της ενάγουσας να επικαλεστεί ορισμένα στοιχεία

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 33 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενάγουσα δεν δικαιούται να επικαλεστεί στοιχεία που αναφέρονται στις εργασίες της επιτροπής διαχειρίσεως του καπνού, για τον λόγο ότι το άρθρο 10 του εσωτερικού κανονισμού της επιτροπής διαχει-

ρίσεως προβλέπει ότι οι συσκέψεις της είναι εμπιστευτικού χαρακτήρα. Επιπλέον, κατά το άρθρο 214 της Συνθήκης, τα μέλη των επιτροπών οφείλουν να μη μεταδίδουν πληροφορίες που αποτελούν επαγγελματικό απόρρητο. Επομένως, η ενάγουσα δεν δικαιούται ούτε να λάβει τις εν λόγω πληροφορίες ούτε, ακόμη περισσότερο, να τις χρησιμοποιήσει στο πλαίσιο της παρούσας αγωγής. Το άρθρο 214 της Συνθήκης έχει άμεσο και χρονικώς απεριόριστο αποτέλεσμα, το δε γεγονός ότι η ενάγουσα έλαβε καλοπίστως ή κακοπίστως τα πρακτικά δεν ασκεί επιρροή. Πράγματι, η ενάγουσα δεν μπορούσε να αγνοεί ότι τα πρακτικά αυτά δεν ήταν προσιτά στο κοινό και επομένως δεν μπορούσαν να καταστούν δημοσίως γνωστά.

- 34 Η ενάγουσα προβάλλει ότι δεν είχε γνώση του εσωτερικού κανονισμού της επιτροπής διαχείρισης του καπνού, καθόσον δεν έχει δημοσιευθεί. Ο κανονισμός αυτός δεν μπορεί επομένως να της αντιταχθεί. Επιπλέον, δεν απέκτησε αθεμίτως τα πρακτικά των επιτροπών διαχείρισης που είχαν καταρτιστεί από τις ελληνικές αρχές. Πράγματι, η ελληνική ένωση βιομηχανιών καπνού διανέμει τακτικώς τα πρακτικά αυτά στα μέλη της χωρίς να τους επισημαίνει τον εμπιστευτικό χαρακτήρα αυτών των εγγράφων. Επομένως, η ενάγουσα μπορεί θεμιτώς να προσκομίσει αυτά τα έγγραφα στη συζήτηση. Επιπλέον η χρησιμότητα της διαφυλάξεως του απορρήτου επιπλέον των τεσσάρων ετών μετά τα γεγονότα στερείται οιασδήποτε λογικής.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 35 Εν προκειμένω, τα μόνα στοιχεία των συσκέψεων της επιτροπής διαχείρισης του καπνού που έχουν σημασία για τη λύση της διαφοράς είναι αυτά που αναφέρονται στις προσφορές που αφορούν την πρώτη, τη δεύτερη και την τέταρτη παρτίδα του δεύτερου διαγωνισμού καθώς και την πρώτη παρτίδα του τρίτου διαγωνισμού.

- 36 Ωστόσο, πρέπει να παρατηρηθεί ότι τα στοιχεία που παραθέτει η ενάγουσα, όσον αφορά τις προσφορές αυτές, είναι γνωστά από άλλες πηγές. Πράγματι, η ίδια η Επιτροπή επιβεβαίωσε με την απάντησή της σε μια γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου ότι οι προσφορές της ενάγουσας, όσον αφορά τις πρώτες παρτίδες του δεύτερου και του τρίτου διαγωνισμού, ήταν οι υψηλότερες από τις προσφορές που υποβλήθηκαν για τις παρτίδες αυτές. Το ποσό της προσφοράς που έγινε δεκτή για τη δεύτερη παρτίδα του δεύτερου διαγωνισμού ανακοινώθηκε από την Επιτροπή στην ενάγουσα με την απόφαση της 7ης Αυγούστου 1990. Το γεγονός ότι η προσφορά της ενάγουσας για την

τέταρτη παρτίδα του δεύτερου διαγωνισμού ήταν η υψηλότερη από τις προσφορές που υποβλήθηκαν επιβεβαιώθηκε από το Ελεγκτικό Συνέδριο στην ειδική του έκθεση 8/93 για την οργάνωση αγοράς του ακατέργαστου καπνού (ΕΕ 1994, C 65, σ. 1, στο εξής: ειδική έκθεση). Τέλος, η δεύτερη και η τέταρτη παρτίδα του δεύτερου διαγωνισμού αποτελούν το αντικείμενο λεπτομερούς ανάλυσεως στα σημεία 4.53 και 4.55 της εκθέσεως αυτής.

- 37 Επομένως, όλα αυτά τα στοιχεία είναι διαθέσιμα ανεξάρτητα από κάθε ενέργεια ελληνικών αρχών ή οργανισμών.
- 38 Το ζήτημα αν η ενάγουσα δικαιούνται να επικαλεστεί το περιεχόμενο των ουσκέψεων της επιτροπής διαχειρίσεως στερείται, κατά συνέπεια, σημασίας.

Επί του παράνομου χαρακτήρα της συμπεριφοράς της Επιτροπής

- 39 Η ενάγουσα, όπως φαίνεται, θεωρεί ότι ο παράνομος χαρακτήρας της προσαπτόμενης στην Επιτροπή συμπεριφοράς συντίθεται από ένα σύνολο ενεργειών μετά τους διάφορους διαγωνισμούς. Εξετάζει πάντως ξεχωριστά κάθε πτυχή αυτής της συμπεριφοράς. Επομένως, πρέπει να εξεταστεί χωριστά ο προβαλλόμενος παράνομος χαρακτήρας των διαφόρων πτυχών αυτής της συμπεριφοράς, με εξαίρεση την απόφαση της 14ης Ιουνίου 1990 (βλ. ανωτέρω σκέψεις 25 έως 31). Θα πρέπει εξάλλου να εξεταστούν οι αιτιάσεις που διατυπώνει η ενάγουσα όσον αφορά, αφενός, το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ του τρίτου και του τέταρτου διαγωνισμού και, αφετέρου, την αύξηση του ποσού της ασφαλείας στην οποία προέβη η Επιτροπή.

Επί του δεύτερου διαγωνισμού

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 40 Η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, απορρίπτοντας στις 7 Αυγούστου 1990 τις προσφορές της για τον δεύτερο διαγωνισμό, παραβίασε τις αρχές της αναλογικότητας και της ίσης μεταχείρισεως.

- 41 Πρώτον, σε αντίθεση προς ό,τι δηλώνει η Επιτροπή, η απόρριψη των προσφορών δεν δικαιολογείται από τον κίνδυνο διαταραχής της αγοράς. Τα μέσα που έθεσε σε εφαρμογή η Επιτροπή δεν ήταν ικανά να υλοποιήσουν τον επιδιωκόμενο στόχο και έβαιναν πέραν του αναγκαίου μέτρου για την επίτευξή του σε αντίθεση προς τα επιτασσόμενα από την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας που έχει καθιερωθεί από τη νομολογία (απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Απριλίου 1992, C-256/90, Mignini, Συλλογή 1992, σ. I-2651, σκέψη 16).
- 42 Δεδομένου ότι η απόρριψη των προσφορών της ενάγουσας δεν ήταν ούτε χρήσιμη ούτε αναγκαία, δεν μπορεί, κατά συνέπεια, να συνάδει προς την αρχή της αναλογικότητας.
- 43 Η ενάγουσα τονίζει ότι η προσφορά της για την πρώτη παρτίδα δεν έγινε δεκτή, καίτοι ήταν η υψηλότερη. Εξάλλου, προβάλλει ότι, ακόμη και αν γινόταν δεκτό το επιχείρημα που διατύπωσε η Επιτροπή στην απάντησή της επί της ειδικής εκθέσεως διευκρινίζοντας ότι οι τιμές της δεύτερης και της τέταρτης παρτίδας ήταν όμοιες, η απόρριψη της προσφοράς της για την τέταρτη παρτίδα εστερείτο σοβαρότητας, επειδή η διαφορά μεταξύ των προσφερθεισών τιμών ήταν μικρότερη από μία δραχμή. Κατ' αυτήν, αντιθέτως, η προσφορά της για την τέταρτη παρτίδα ήταν σαφώς καλύτερη (πλέον του τριπλασίου) απ' ό,τι η προσφορά που προκρίθηκε για τη δεύτερη παρτίδα. Επ' αυτού του σημείου παραθέτει ένα απόσπασμα από την ειδική έκθεση (σημείο 4.55): «(...) η απορριφθείσα προσφορά για την κατώτερη παρτίδα αποτελούσε σχετικά καλύτερη προσφορά από εκείνη που έγινε αποδεκτή για την παρτίδα με την καλύτερη ποιότητα». Υπενθυμίζει ότι η τέταρτη παρτίδα αφορούσε μόνο 425 τόνους και προβάλλει ότι η πώληση μιας τέτοιας ποσότητας δεν θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια διαταραχή της αγοράς.
- 44 Δεύτερον, η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, απορρίπτοντας την προσφορά της για την τέταρτη παρτίδα και κάνοντας δεκτή την προσφορά ενός άλλου διαγωνιζόμενου για τη δεύτερη παρτίδα, αγνόησε προφανώς την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, που ισχύει εν προκειμένω δυνάμει του άρθρου 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης, της κοινοτικής νομολογίας και του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 727/70.

- 45 Η Επιτροπή, πρώτον, προβάλλει ότι εννοούσε να καταστήσει αντιληπτό στους επιχειρηματίες ότι ήταν έτοιμη να προβεί εκ νέου στη διάθεση των παρτίδων, όταν οι τιμές θα είχαν αυξηθεί επαρκώς. Εξάλλου, οι τιμές που τελικά έλαβε σε άλλους διαγωνισμούς για τις δύο εν λόγω ποικιλίες της τέταρτης παρτίδας δικαιολόγησαν πλήρως τους δισταγμούς της. Αντιθέτως, η προσφορά για τη δεύτερη παρτίδα θα μπορούσε να γίνει δεκτή, εν όψει της συνθέσεως της παρτίδας και των μέσων τιμών κάθε μιας από τις ποικιλίες που την αποτελούσαν και κατόπιν συγκρίσεως με τις τιμές που προσφέρονταν για την τρίτη παρτίδα η οποία είχε κατ' ουσία την ίδια σύνθεση με τη δεύτερη.
- 46 Δεύτερον, η Επιτροπή αντιτείνει ότι η ενάγουσα αναμειγνύει γενικώς τις ποικιλίες καπνού χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις αντίστοιχες τιμές τους. Επομένως, δεν υπήρξε καμία παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, απορρέουσα από την απόρριψη της προσφοράς της ενάγουσας για την τέταρτη παρτίδα και την ταυτόχρονη αποδοχή της προσφοράς ενός διαγωνισθέντος για τη δεύτερη παρτίδα.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 47 Κατά πάγια νομολογία, η αρχή της αναλογικότητας περιλαμβάνεται στις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου. Δυνάμει της αρχής αυτής, τα μέτρα που επιβάλλονται με κοινοτική πράξη πρέπει να είναι κατάλληλα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, χωρίς να υπερβαίνουν τα προς τούτο απαιτούμενα όρια. Επιπλέον, όταν προσφέρονται προς επιλογή περισσότερα κατάλληλα μέτρα, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο καταναγκαστικό, οι δε επιβαλλόμενες επιβαρύνσεις δεν πρέπει να είναι υπέρμετρες σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς (βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση *Exporteurs in Levende Varkens* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 119).
- 48 Εν προκειμένω, καίτοι η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι η απόφαση της Επιτροπής περί απορρίψεως των προσφορών της για την πρώτη και την τέταρτη παρτίδα ήταν άσκοπη και μη ενδεδειγμένη, παραλείπει να διευκρινίσει σε σχέση με ποιον στόχο η εν λόγω απόφαση θα είχε αυτά τα χαρακτηριστικά και δεν παρέχει συναφώς κανένα αποδεικτικό στοιχείο.

- 49 Υποστηρίζει πράγματι ότι η απόφαση της Επιτροπής της 7ης Αυγούστου 1990 που στηρίχτηκε στην εξουσία που της παρείχε το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 3389/73 να μη δώσει συνέχεια σε ένα διαγωνισμό (βλ. ανωτέρω σκέψη 4) δεν οφειλόταν στη μέριμνα αποφυγής διαταραχής της αγοράς εν όψει του επιπέδου τιμών των προσφορών που είχαν υποβληθεί, αλλά στην άγνοιά της των τιμών της αγοράς, όπως καθίσταται σαφές από την απόφασή της να μη της αναθέσει την τέταρτη παρτίδα, αλλά να δεχθεί εξάλλου τη λιγότερο συμφέρουσα προσφορά ενός άλλου διαγωνισθέντος για τη δεύτερη παρτίδα.
- 50 Εντούτοις, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η Επιτροπή αγνοούσε πράγματι τις τιμές της αγοράς κατά την έκδοση της επίδικης αποφάσεως, συνεπεία της δικής της επιλογής να δημιουργήσει παρτίδες καπνού από διάφορες ποικιλίες, όπως υποστηρίζει η ενάγουσα, το γεγονός αυτό είναι τελείως απρόσφορο για να κριθεί αν το θεσμικό αυτό όργανο παραβίασε εν προκειμένω την αρχή της αναλογικότητας.
- 51 Εν πάση περιπτώσει, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο ένας από τους στόχους που επιδιώκονται με την εφαρμοστέα ρύθμιση είναι η αποφυγή της διαταραχής της εν λόγω αγοράς (βλ., συναφώς, το άρθρο 7, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 727/70). Όμως, δεν αμφισβητείται ότι η απόφαση της Επιτροπής ώθησε τους οικείους επιχειρηματίες να της προτείνουν στο πλαίσιο του τρίτου διαγωνισμού, τιμές ανώτερες από αυτές που είχαν προταθεί για τις ίδιες παρτίδες στο πλαίσιο του δεύτερου διαγωνισμού (βλ. ανωτέρω σκέψεις 10 και 11). Η ενάγουσα δεν μπορεί, κατά συνέπεια, να επικαλείται δήθεν άγνοια των τιμών εκ μέρους της Επιτροπής και να υποστηρίζει ότι η απόφαση της 7ης Αυγούστου 1990 δεν συνάδει προς τον στόχο της αποφυγής διαταραχής της εν λόγω αγοράς.
- 52 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο ισχυρισμός που αντλείται από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας είναι αβάσιμος.
- 53 Όσον αφορά την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, της οποίας επίσης προβάλλεται η παραβίαση, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η αρχή αυτή αποτελεί μία από τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου και επιβάλλει συγκρίσιμες καταστάσεις να μην αντιμετωπίζονται κατά διαφορετικό τρόπο, εκτός αν μια τέτοια διαφοροποίηση δικαιολογείται αντικειμενικώς

(βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-280/93, Γερμανία κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1994, σ. I-4973, σκέψη 67).

- 54 Όμως, εν προκειμένω, η δεύτερη και η τέταρτη παρτίδα, που αποτελούν το αντικείμενο της συγκρίσεως στην οποία προβαίνει η ενάγουσα, δεν περιελάμβαναν τις ίδιες ποικιλίες καπνού. Όπως αναφέρεται στον κανονισμό 1560/90, η δεύτερη παρτίδα αποτελούνταν από Μαύρα, Καμπά Κουλάκ κλασικά και Ελασσόνας, Καμπά Κουλάκ μη κλασικά, Κατερίνης και Μπέρλεϋ Ελλάδας, ενώ η τέταρτη παρτίδα αποτελούνταν από Μαύρα και Μπασμάς, οπότε, επομένως, η μόνη ποικιλία καπνού κοινή και για τις δύο παρτίδες ήταν η ποικιλία Μαύρα. Επιπλέον, οι σχετικές ποσότητες ήταν σαφώς κατώτερες, δεδομένου ότι η δεύτερη παρτίδα περιείχε 1 519 836 kg καπνού, ενώ η τέταρτη περιείχε μόνο 425 698 kg.
- 55 Εξάλλου, βάσει των τότε στοιχείων που είχε στη διάθεσή της, η Επιτροπή έκρινε ότι η προσφορά της ενάγουσας για την τέταρτη παρτίδα ήταν χαμηλή, αυτή όμως που υποβλήθηκε για τη δεύτερη παρτίδα μπορούσε να γίνει δεκτή, συγκρινόμενη ιδίως με την τιμή που προσφερόταν για την τρίτη παρτίδα, η οποία είχε περίπου πανομοιότυπη σύνθεση με αυτή της δεύτερης παρτίδας, όσον αφορά τόσο τις εν λόγω ποικιλίες καπνού όσο και το αντίστοιχο βάρος τους.
- 56 Τέλος, η Επιτροπή θεώρησε ότι, αν αφαιρούνταν από τη δεύτερη και την τέταρτη παρτίδα η ποσότητα Μαύρα, η οποία ήταν περίπου η ίδια και στις δύο παρτίδες (306 491 kg για τη δεύτερη παρτίδα και 333 872 kg για την πρώτη) θα προέκυπτε ότι η ενάγουσα πρότεινε χαμηλότερη τιμή ανά χιλιόγραμμο για την ποικιλία Μπασμάς της τέταρτης παρτίδας από την τιμή που προσέφερε ανά χιλιόγραμμο για τις άλλες ποικιλίες καπνού της δεύτερης παρτίδας ο διαγωνισθείς που προκρίθηκε για την παρτίδα αυτή, ενώ η ποικιλία Μπασμάς παρουσίαζε μεγαλύτερη ζήτηση από τις άλλες ποικιλίες που αποτελούσαν τη δεύτερη παρτίδα, πράγμα που δεν αμφισβητείται από την ενάγουσα. Όμως, στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, η ενάγουσα δεν απέδειξε κατά τι η εκτίμηση είναι προφανώς πεπλανημένη, περιοριζόμενη να παραθέσει ένα απόσπασμα της ειδικής εκθέσεως κατά την οποία η απορριφθείσα προσφορά για την τέταρτη παρτίδα ήταν καλύτερη από αυτή που έγινε αποδεκτή για τη δεύτερη (βλ. σκέψη 44), χωρίς να απαντήσει πειστικά στα επιχειρήματα της Επιτροπής που εκτίθενται ανωτέρω και με τα οποία αντικρούεται το συμπέρασμα που περιέχεται στο απόσπασμα της παρατιθέμενης ειδικής εκθέσεως.

- 57 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η Επιτροπή, υπό την ιδιότητά της ως διαχειριστή της κοινής οργανώσεως αγοράς του καπνού, οφείλει να ενεργεί ως έμπορος. Πρέπει να αποφασίζει αν ενδείκνυται να δεχθεί ή όχι προσφορές για παρτίδες που έχουν τεθεί σε δημοπρασία, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα στοιχεία που διαθέτει κατά το χρονικό σημείο της εκδόσεως της αποφάσεώς της. Όμως, κατά πάγια νομολογία, η Επιτροπή διαθέτει ως προς το σημείο αυτό ευρεία εξουσία εκτιμήσεως, επειδή πρόκειται για αποφάσεις με τις οποίες σταθμίζονται διάφοροι παράγοντες, όπως οι τιμές που προσφέρονται για τις διάφορες παρτίδες καθώς και το κόστος αποθεματοποιήσεως στην περίπτωση παρτίδων που δεν πωλήθηκαν. Υπό τις συνθήκες αυτές, ακόμη και αποφάσεις που μπορούν να δώσουν λαβή για την άσκηση κριτικής στη συνέχεια δεν στοιχειοθετούν κατ' ανάγκη την ευθύνη της Επιτροπής, εφόσον δεν υφίσταται προφανές σφάλμα εκτιμήσεως εκ μέρους του θεσμικού οργάνου (βλ., συναφώς, την απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Μαρτίου 1987, 27/85, Vandemoortele κατά Επιτροπής (Συλλογή 1987, σ. 1129, σκέψεις 31 έως 34).
- 58 Τελικώς, η ενάγουσα, δεδομένου ότι δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή αντιμετώπισε κατά διαφορετικό τρόπο δύο παρόμοιες καταστάσεις, δεν μπορεί βασίμως να επικαλείται εν προκειμένω παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.
- 59 Από το σύνολο των ανωτέρω στοιχείων προκύπτει ότι η απόφαση της Επιτροπής, της 7ης Αυγούστου 1990, περί απορρίψεως των προσφορών της ενάγουσας όσον αφορά την πρώτη και την τέταρτη παρτίδα του δεύτερου διαγωνισμού, δεν πάσχει κανένα ελάττωμα από απόψεως νομιμότητας. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να στοιχειοθετήσει την εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας έναντι της ενάγουσας.

Επί του τρίτου διαγωνισμού

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 60 Επικαλούμενη παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και όσον αφορά τον τρίτο διαγωνισμό, η ενάγουσα προβάλλει ότι η απόρριψη από την Επιτροπή, στις 16 Νοεμβρίου 1990, των υποβληθεισών προσφορών, που αιτιολογήθηκε και πάλι από τους κινδύνους διαταραχής της αγοράς, συνέτεινε σε ανώμαλη

άνοδο των τιμών, είχε ως συνέπεια συμπληρωματικές δαπάνες αποθεματοποίησης και στέρησε την Κοινότητα από σημαντικά έσοδα. Θεωρεί ότι η αύξηση των προσφορών δεν ήταν ούτε ανώμαλη ούτε υπερβολική σε σχέση με την τιμή πώλησεως για εξαγωγή, σε αντίθεση προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής. Αντιθέτως, η αύξηση αυτή αποτελούσε τη λογική συνέπεια της απορρίψεως των προσφορών κατά τον προηγούμενο διαγωνισμό.

61 Η Επιτροπή απαντά ότι απέρριψε όλες τις προσφορές κατά τον διαγωνισμό αυτόν, αφενός, για να προσπαθήσει να πωλήσει το σύνολο των αποθεμάτων εφάπαξ και, αφετέρου, να οργανώσει αργότερα πωλήσεις ανά ποικιλίες προκειμένου να εξακριβωθεί η πραγματική εμπορική αξία των ποικιλιών αυτών. Προσθέτει ότι, στο μέτρο κατά το οποίο η αγορά παρουσίαζε τότε αβεβαιότητα, προτίμησε να απορρίψει το σύνολο των προσφορών προκειμένου να καταρτιστούν νέες προτάσεις.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

62 Όπως ακριβώς και ως προς τον δεύτερο διαγωνισμό, καιτοι η ενάγουσα ισχυρίζεται προς στήριξη του μέρους της βάσεως της αγωγής της που στηρίζεται σε παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, ότι η απόφαση της Επιτροπής, της 16ης Νοεμβρίου 1990, ήταν άσκοπη και μη ενδεδειγμένη, δεν διευκρινίζει επακριβώς το αντικείμενο σε σχέση με το οποίο η εν λόγω απόφαση εμφανίζει αυτά τα χαρακτηριστικά, αναφερόμενη άλλοτε μεν γενικώς «στους στόχους στην επιδίωξη των οποίων αποβλέπουν οι δημοπρασίες του καπνού», άλλοτε δε στον στόχο κατά τον οποίο «οι δημοπρασίες οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες της αγοράς».

63 Ακόμη και αν υποθεθεί ότι η Επιτροπή αγνοούσε πράγματι τις τιμές της αγοράς κατά την έκδοση της αποφάσεως της 16ης Νοεμβρίου 1990, όπως υποστηρίζει εκ νέου η ενάγουσα, το γεγονός αυτό ουδόλως προσφέρεται για να κριθεί αν το θεσμικό όργανο παραβίασε εν προκειμένω την αρχή της αναλογικότητας (βλ. ανωτέρω σκέψεις 50 και 51).

- 64 Εξάλλου, η ενάγουσα δεν παρέσχε κανένα στοιχείο από το οποίο να αποδεικνύεται ότι η Επιτροπή, αποφασίζοντας στις 16 Νοεμβρίου 1990 να απορρίψει όλες τις προσφορές για να μη διαταραχθεί η αγορά, δεν έλαβε υπόψη τις ανάγκες της αγοράς, οι οποίες κατά το άρθρο 3, στοιχείο γ', του κανονισμού 327/71 πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Όμως, μέχρις αποδείξεως του εναντίου, το γεγονός ότι η Επιτροπή εννοούσε να αποφύγει τη διαταραχή της αγοράς καθιστά φανερό ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη την εξέλιξη και τις ανάγκες της αγοράς, τουλάχιστον όπως τις εκτίμησε κατά το χρονικό εκείνο σημείο.
- 65 Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να υπομνησθεί ότι η μέριμνα αποφυγής της διαταραχής της αγοράς περιλαμβάνεται μεταξύ των στόχων που αναφέρονται στην εφαρμοστέα ρύθμιση (βλ. ανωτέρω σκέψη 52) και ότι, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 3389/73, η Επιτροπή δικαιούνται να μη δεχθεί την προσφορά της ενάγουσας για την πρώτη παρτίδα, έστω και αν αυτή θα ήταν η υψηλότερη από τις προσφορές, καθώς και όλες τις άλλες προσφορές που της είχαν υποβληθεί.
- 66 Επομένως, το μέρος της βάσεως της αγωγής που στηρίζεται σε παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας δεν ευσταθεί.
- 67 Πρέπει να προστεθεί ότι ελάχιστη σημασία έχει το ότι η απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 1990 θεσπίστηκε μετά την προθεσμία των δεκαπέντε ημερών που τάσσεται με το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 3389/73 για την έκδοση αποφάσεως επί του διαγωνισμού. Πράγματι, η προθεσμία αυτή, ελλείψει οιασδήποτε κυρώσεως που να συνδέεται με τη μη τήρησή της, πρέπει να θεωρηθεί ως προθεσμία διαδικαστικού απλώς χαρακτήρα η πάροδος της οποίας, κατά τη νομολογία, δεν συνεπάγεται ευθύνη της Επιτροπής, εκτός αν είναι συνέπεια αμέλειας της Επιτροπής (απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 1993, C-55/91, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-4813, σκέψη 69). Όμως, εν προκειμένω, η ενάγουσα ούτε καν ισχυρίστηκε ότι η Επιτροπή διέπραξε μια τέτοια αμέλεια και περιορίστηκε να αναφερθεί στη μη τήρηση της προθεσμίας αυτής μόνο στα πλαίσια της απαντήσεώς της στις γραπτές ερωτήσεις που έθεσε το Πρωτοδικείο.
- 68 Από το σύνολο των προηγουμένων στοιχείων προκύπτει ότι η απόφαση της Επιτροπής της 16ης Νοεμβρίου 1990 περί απορρίψεως των προσφορών της ενάγουσας ως προς τις τρεις παρτίδες του τρίτου διαγωνισμού δεν πάσχει κανένα ελάττωμα από απόψεως νομιμότητας. Κατά συνέπεια δεν μπορεί να στοιχειοθετήσει την εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας έναντι της ενάγουσας.

Επί του χρονικού διαστήματος που μεσολάβησε μεταξύ του τρίτου και του τέταρτου διαγωνισμού

— Επιχειρήματα των διαδίκων

69 Η ενάγουσα προβάλλει ότι το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ του τρίτου και του τέταρτου διαγωνισμού δεν ήταν εύλογο, επειδή προκάλεσε συσσώρευση αποθεμάτων και, κατ' αυτόν τον τρόπο, διετάραξε σοβαρά την αγορά. Διευκρινίζει ότι η Επιτροπή, επιχειρώντας την υλοποίηση μιας συναλλαγής με τη Σοβιετική Ένωση, χωρίς να τηρηθούν οι κανόνες που διατυπώνονται στο άρθρο 7 του κανονισμού 727/70 και των αναγκών της αγοράς που αναφέρονται στο άρθρο 3, στοιχείο γ', του κανονισμού 327/71, παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας, εφόσον η υλοποίηση της συναλλαγής αυτής δεν ήταν ούτε αναγκαία ούτε πρόσφορη. Αντικρούει τα διάφορα επιχειρήματα που διέτυψε η Επιτροπή για να δικαιολογήσει το επικρινόμενο αυτό χρονικό διάστημα.

70 Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι ο χρόνος που παρήλθε μεταξύ του τρίτου και του τέταρτου διαγωνισμού οφειλόταν σε διάφορες αιτίες, ιδίως στις τεράστιες διακυμάνσεις των επιπέδων των τιμών μεταξύ του τρίτου διαγωνισμού και των προηγούμενων διαγωνισμών, στις συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ της Επιτροπής και της πρώην Σοβιετικής Ενώσεως για την εξέταση των δυνατοτήτων της ολικής πωλήσεως των αποθεμάτων προς αυτήν και στη βούληση της Επιτροπής να καταστήσει δυνατή τη συνολική διάθεση των υφισταμένων ποσοτήτων στην παρέμβαση προκειμένου να ξεκινήσει η νέα κοινή οργάνωση αγοράς σε μια εξυγιανσμένη κατάσταση παρεμβάσεως.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

71 Οι παραλείψεις των κοινοτικών οργάνων συνεπάγονται ευθύνη της Κοινότητας μόνον εφόσον τα όργανα παρέβησαν νόμιμη υποχρέωσή τους να δράσουν σύμφωνα με κοινοτική διάταξη (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Σεπτεμβρίου 1994, C-146/91, ΚΥΔΕΠ κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4199, σκέψη 58).

- 72 Εν προκειμένω, καμία διάταξη της εφαρμοστέας ρυθμίσεως δεν επέβαλε στην Επιτροπή την υποχρέωση να προβεί σε προκήρυξη διαγωνισμού εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, πράγμα που δεν υποστήριξε εξάλλου η ενάγουσα.
- 73 Υπό τις συνθήκες αυτές, και χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστεί το βάσιμο των διευκρινίσεων στις οποίες προέβη η Επιτροπή, επιβάλλεται να διαπιστωθεί ότι το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ του τρίτου και του τέταρτου διαγωνισμού δεν συνιστά κανενός είδους παρανομία. Επομένως, δεν μπορεί να συνεπάγεται την εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας έναντι της ενάγουσας.

Επί του τέταρτου διαγωνισμού

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 74 Πρώτον, η ενάγουσα θεωρεί ότι ο τρόπος με τον οποίο η Επιτροπή διοργάνωσε τον τέταρτο διαγωνισμό συνιστά προφανή και κατάφωρη παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, εφόσον αυτή απέκλεισε εν τοις πράγμασι τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Οι προταθείσες παρτίδες στο πλαίσιο του τέταρτου αυτού διαγωνισμού περιελάμβαναν ποσότητες καπνού που κατείχαν οι οργανισμοί παρεμβάσεως που είναι εγκατεστημένοι σε διάφορα κράτη μέλη και αντιπροσώπευαν τόσο σημαντικό όγκο ώστε ο διαγωνισμός ήταν προσιτός μόνον σε πολυεθνικούς ομίλους που είναι κατάλληλα διαρθρωμένοι για την πραγματοποίηση εξαγωγών από κάθε ένα από τα κράτη μέλη που κατέχουν ένα μέρος των αποθεμάτων που διατέθηκαν προς πώληση στο πλαίσιο αυτού του διαγωνισμού. Η Επιτροπή αναγνώρισε εμμέσως την πραγματική αυτή κατάσταση, υποδιαιρώντας τις τρεις τελευταίες αυτές παρτίδες που δεν δημοπρατήθηκαν στο πλαίσιο του τέταρτου διαγωνισμού σε δέκα νέες παρτίδες κατά τον πέμπτο διαγωνισμό που αποφασίστηκε στις 24 Ιανουαρίου 1992 (βλ. ανωτέρω σκέψη 14).
- 75 Ομοίως, η αναγκαιότητα παροχής ασφαλειών σύμφωνα με τις απαιτήσεις διαφόρων οργανισμών παρεμβάσεως κατέστησε τον διαγωνισμό απρόσιτο στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Η απόκτηση τόσο σημαντικών ποσοτήτων

είχε επιπλέον ως συνέπεια δαπάνες αποθεματοποίησης ασυμβίβαστες με το μέγεθος τέτοιου είδους επιχειρήσεων όπως της ενάγουσας. Συναφώς, ο όγκος του καπνού προς πώληση στο πλαίσιο του τέταρτου διαγωνισμού αντιστοιχούσε σε ένα έτος παραγωγής στην Ελλάδα και στο ένα τρίτο της ετήσιας κοινοτικής παραγωγής.

- 76 Η ενάγουσα παραπονεύεται για το ότι ο κανονισμός για τη διενέργεια του τέταρτου διαγωνισμού καθόρισε προθεσμία 20 ημερών μεταξύ της ημερομηνίας δημοσίευσης της προκηρύξεως και της ημερομηνίας που καθορίστηκε για την υποβολή των προσφορών αντί της συνήθους προθεσμίας των 45 ημερών που προβλέπεται από το άρθρο 3 του κανονισμού 3389/73, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1344/75 της Επιτροπής, της 27ης Μαΐου 1975 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/013, σ. 10). Η μείωση αυτή αποτέλεσε πρόσθετο εμπόδιο για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.
- 77 Η ενάγουσα δεν δέχεται τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι θα μπορούσε να ενεργήσει από κοινού με άλλους διαγωνισθέντες για την υποβολή κοινής προσφοράς. Υπενθυμίζει ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο, στην ειδική του έκθεση, υπογράμμισε ότι η συνένωση περισσοτέρων επιχειρηματιών εκθέτει την Επιτροπή στον κίνδυνο δημιουργίας καρτέλ.
- 78 Δεύτερον, ισχυρίζεται ότι ο τρόπος με τον οποίο η Επιτροπή διοργάνωσε τον τέταρτο διαγωνισμό συνιστά επίσης πρόδηλη και κατάφωρη παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, ειδικότερα δε του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 727/70, εφόσον απέκλεισε εν τοις πράγμασι τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.
- 79 Κατά πρώτον, η Επιτροπή θεωρεί ότι ουδόλως παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας, εφόσον το πρίσμα υπό το οποίο ενήργησε ήταν πρόσφορο και αναγκαίο για την καλή διαχείριση της κοινής οργάνωσης αγοράς. Η σύνθεση των παρτίδων αντιστοιχούσε σε σαφώς συγκεκριμένες ανάγκες της καταστάσεως της αγοράς κατ' εκείνο τον χρόνο. Η Επιτροπή αμφιβάλλει για το κατά πόσο είναι αναγκαίο, όπως ισχυρίζεται η ενάγουσα, να υφίστανται διαρθρώσεις εντός των διαφόρων κρατών μελών για την πραγματοποίηση

ενιαίας υποβολής προφοράς. Παρά ταύτα, είναι προφανές ότι είναι ευκολότερες οι εξαγωγές από τη χώρα αποθεματοποίησης και ότι η επιλογή αυτή είναι εύλογη για την ελαχιστοποίηση του κόστους διαχείρισης. Το γεγονός ότι πρέπει να παρέχονται ασφάλειες στους διάφορους οργανισμούς παρεμβάσεως δεν αποτελεί, αντιθέτως, εμπόδιο για μια έμπειρη στο διεθνές εμπόριο επιχείρηση. Εξάλλου, επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους συμμετείχαν στους διαγωνισμούς και ορισμένες από αυτές προκρίθηκαν.

- 80 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι μπορούσε νομίμως να μειώσει την προθεσμία των 45 ημερών σε 20, δεδομένου ότι ο κανονισμός 2436/91 μπορούσε έγκυρα να παρεκκλίνει από τον κανονισμό 3389/73, επειδή και οι δύο στηρίζονταν στο άρθρο 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 727/70, το οποίο παρέχει στην Επιτροπή εξουσία να καθορίζει τις διαδικασίες και τους όρους πώλησεως από τους οργανισμούς παρεμβάσεως.
- 81 Εξάλλου, υφίσταται μια διαφορά μεταξύ μιας θεμιτής συμπράξεως επιχειρηματιών σε στιγμιαία συνένωση που προβαίνει σε κοινή προσφορά και ενός αθέμιτου καρτέλ. Συναφώς, είναι σύνηθες για τις επιχειρήσεις να συμπράττουν προκειμένου να προβούν σε κοινή προσφορά για μια παρτίδα την οποία κάθε μία, θεωρούμενη μεμονωμένα, δεν θα μπορούσε να απορροφήσει.
- 82 Τέλος, υπάρχουν πολλοί λόγοι που δικαιολογούν τη νέα προσέγγιση που ακολουθήθηκε κατά τον τέταρτο διαγωνισμό.
- 83 Αφενός, υπήρχε έντονη ζήτηση για τον καπνό εκ μέρους της Σοβιετικής Ενώσεως όσον αφορά προϊόντα χαμηλότερης ποιότητας, πράγμα που κατέστησε δυνατή την κατάρτιση ομογενών παρτίδων, ενώ προηγουμένως ο πλεονασματικός χαρακτήρας της παγκόσμιας αγοράς του καπνού είχε καταστήσει αναγκαία την προσφυγή στην πώληση παρτίδων που αποτελούνταν από διάφορες ποικιλίες. Η επιδίωξη της υλοποίησης των σχετικών συναλλαγών κατέστησε αναγκαία την υποβολή προσφορών για όλες τις παρτίδες, ο σκοπός δε αυτός δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί ικανοποιητικά παρά μόνο μέσω της πώλησεως σημαντικών παρτίδων.

84 Αφετέρου, η επικείμενη αναμόρφωση της κοινής οργανώσεως αγοράς του καπνού άσκησε σημαντική επιρροή, ιδίως με την προβλεπόμενη κατάργησή του συστήματος παρεμβάσεως, προοπτική που συνεπήγετο τη διάθεση των αποθεμάτων που εξακολουθούσαν να κατέχουν οι οργανισμοί παρεμβάσεως. Η ταχεία και πλήρης δημοπρασία επιβαλλόταν λόγω των τότε ευνοϊκών συνθηκών της αγοράς. Ένα ομογενές προϊόν θα ήταν ευκολότερο να αξιολογηθεί και να διατεθεί, επειδή ανταποκρινόταν σε συγκεκριμένους τύπους αγοραστών και σε συγκεκριμένες δυνατότητες διαθέσεως.

85 Κατά δεύτερον, η Επιτροπή θεωρεί ότι, για τους ίδιους λόγους, δεν παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, προκηρύσσοντας τον τέταρτο διαγωνισμό.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

86 Η ενάγουσα, επικαλείται τα ίδια επιχειρήματα προς στήριξη του μέρους της βάσεως της αγωγής της που στηρίζεται στην παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

87 Κανένα από τα επιχειρήματα αυτά δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

88 Η ενάγουσα δεν μπορεί, κατ' αρχάς, να ισχυρίζεται ότι ο όγκος του καπνού που διατέθηκε προς πώληση με τις διάφορες παρτίδες του τέταρτου διαγωνισμού εμπόδιζε τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό αυτόν. Πράγματι, από τις απαντήσεις της Επιτροπής στις γραπτές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου προκύπτει ότι πολλές επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους υπέβαλαν προσφορές και ορισμένες από αυτές έγιναν δεκτές από την Επιτροπή. Επιπλέον, από τις ίδιες απαντήσεις προκύπτει ότι 20 προσφορές που έγιναν δεκτές είχαν υποβληθεί για την πρώτη πώληση του διαγωνισμού, 11 για τη δεύτερη, 14 για την τρίτη και 25 για την τέταρτη.

- 89 Η ενάγουσα δεν μπορεί επίσης να ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι οι ποσότητες του καπνού που αποτελούσαν τις παρτίδες ήταν γεωγραφικά διάσπαρτες εμπόδιζε τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις να συμμετάσχουν στον τέταρτο διαγωνισμό. Πράγματι, καθόσον προκύπτει από τον κανονισμό 2436/91 ότι ως προς έξι παρτίδες επί έντεκα ο καπνός βρισκόταν στην κατοχή ενός μόνο οργανισμού παρεμβάσεως, ότι ως προς τέσσερις παρτίδες επί έντεκα βρισκόταν στην κατοχή δύο διαφορετικών οργανισμών παρεμβάσεως και ότι ως προς μια παρτίδα επί έντεκα βρισκόταν στην κατοχή τριών διαφορετικών οργανισμών παρεμβάσεως, οι πρακτικές δυσκολίες που απορρέουν από το γεγονός ότι ο προς πώληση καπνός ήταν γεωγραφικά διάσπαρτος δεν ήταν του μεγέθους που προβάλλει η ενάγουσα.
- 90 Η ενάγουσα δεν μπορεί, τέλος, να επικαλεστεί κατά κανένα τρόπο την ύπαρξη παρανομίας απορρέουσας από τον περιορισμό από 45 ημέρες σε 20 του χρονικού διαστήματος μεταξύ της προκηρύξεως του διαγωνισμού και της ημερομηνίας της υποβολής των προσφορών. Ως προς το σημείο αυτό, η Επιτροπή μπορούσε νομίμως να παρεκκλίνει από το άρθρο 3 του κανονισμού 3389/73, όπως είχε τροποποιηθεί στο πλαίσιο της ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως που της αναγνωρίζεται στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Μαΐου 1992, C-104/89 και C-37/90, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-3061, σκέψη 12). Όμως, η ενάγουσα ούτε ισχυρίστηκε ούτε απέδειξε ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε προφανή πλάνη εκτιμήσεως, θεωρώντας ότι έπρεπε να περιορισθεί η εφαρμοστέα προθεσμία προκειμένου να πραγματοποιηθεί η πώληση των παρτίδων με γρηγορότερο ρυθμό πριν από τη θέσπιση της νέας κοινής οργανώσεως αγοράς. Επιπλέον, η μείωση της προθεσμίας ίσχυε δεσμευτικά για όλους τους ενδιαφερομένους επιχειρηματίες, ανεξαρτήτως του μεγέθους τους. Εξάλλου, η ενάγουσα δεν διευκρινίζει κατά πόσον ο περιορισμός απέβη προς όφελος των επιχειρηματιών ορισμένου μεγέθους σε σχέση με τους άλλους.
- 91 Δεδομένου ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους συμμετείχαν στο διαγωνισμό, παρέλκει η κρίση αν ενδεχόμενη κοινή προσφορά από διάφορους επιχειρηματίες για την ίδια παρτίδα είναι θεμιτή.
- 92 Εν πάση περιπτώσει, τα μέτρα που επέλεξε η Επιτροπή στο πλαίσιο του τέταρτου διαγωνισμού για τη διάθεση των παρτίδων καπνού που κατείχαν οι οργανισμοί παρεμβάσεως ήταν πρόσφορα για την επίτευξη του επιδιωκό-

μενου σκοπού και δεν υπερέβησαν αυτό που ήταν αναγκαίο προς τούτο (προαναφερθείσα απόφαση Vandemoortele κατά Επιτροπής, σκέψη 34), δεδομένου ότι υπήρξε αισθητή μείωση των αποθεματοποιημένων ποσοτήτων στους οργανισμούς παρεμβάσεως μεταξύ του 1991 και του 1992, καθώς και ότι, όσον αφορά ορισμένες ποικιλίες τουλάχιστον, οι επιτευχθείσες τιμές κατά τον τέταρτο διαγωνισμό ήταν σαφώς υψηλότερες από τις τιμές που είχαν προταθεί κατά τους προηγούμενους διαγωνισμούς. Εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν υπερέβη τα όρια της εξουσίας της εκτιμήσεως στο πλαίσιο της εφαρμογής της κοινής οργανώσεως του ακατέργαστου καπνού.

93 Επιπλέον, επιβάλλει τη διαπίστωση ότι ο τέταρτος διαγωνισμός ήταν ανοιχτός σε όλες τις επιχειρήσεις του τομέα αυτού υπό τις ίδιες προϋποθέσεις και βάσει των ίδιων κανόνων και ότι κατέστη δυνατό να διοργανωθεί κατά διαφορετικό τρόπο σε σχέση με τους προηγούμενους διαγωνισμούς, δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν στερείται της ελευθερίας της να προσαρμόζει την πολιτική της ανάλογα με την εξέλιξη των δεδομένων της αγοράς και των επιδιωκόμενων στόχων (βλ., συναφώς, την απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1981, 197/80, 198/80, 199/80, 200/80, 243/80, 245/80 και 247/80, Ludwigshafener Walzmühle κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 3211, σκέψη 40).

94 Κατά συνέπεια, το μέρος της βάσεως της αγωγής που στηρίζεται στην παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και στην παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως δεν ευσταθεί.

95 Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει ότι ο κανονισμός 2436/91 δεν πάσχει κανένα ελάττωμα από απόψεως νομιμότητας που να συνεπάγεται την εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας έναντι της ενάγουσας.

Επί της αυξήσεως του ποσού της ασφάλειας

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 96 Η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, αυξάνοντας το ποσό της ασφάλειας, παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας, δεδομένου ότι η αύξηση αυτή δεν ήταν δικαιολογημένη ούτε από την εξέλιξη της αγοράς ούτε από τις επιστροφές λόγω εξαγωγής. Η ασφάλεια έχει ως σκοπό να διασφαλίζεται ότι ο διαγωνιζόμενος τηρεί τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχή του στον διαγωνισμό και, ιδίως, ότι το εμπόρευμα πράγματι εξάγεται. Όμως η Επιτροπή, καθορίζοντας την ασφάλεια σε ενιαίο ύψος, ανεξαρτήτως της ποικιλίας του καπνού, και επομένως και της αξίας του, κατέστησε σαφές ότι οι εξελίξεις της αγοράς δεν αποτελούσαν την αιτία της αυξήσεως.
- 97 Η ενάγουσα θεωρεί, εξάλλου, ότι ο σκοπός της αυξήσεως αυτής ήταν πράγματι ο αποκλεισμός ορισμένων δυνάμει αγοραστών, πράγμα που αποδεικνύει ομοίως την ύπαρξη παραβιάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.
- 98 Η Επιτροπή απαντά ότι το ποσό της ασφάλειας ουδόλως ήταν υπερβολικό και ότι ήταν απαραίτητο για να καλυφθεί η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησεως για εξαγωγή και της τιμής που υφίστατο στην κοινοτική αγορά, καθώς και, τουλάχιστον, η επίπτωση των επιστροφών λόγω εξαγωγής.
- 99 Επιπλέον, παρατηρεί ότι η ενάγουσα συμμετείχε στον πέμπτο διαγωνισμό για τον οποίο απαιτούνταν η ασφάλεια των 0,7 ECU, πράγμα που αποδεικνύει ότι ουδόλως αποκλείστηκε από τις πωλήσεις παρεμβάσεως.

100 Ως προς το σημείο αυτό, η ενάγουσα απαντά ότι η συμμετοχή της σε ένα διαγωνισμό για τον οποίο το ποσό της ασφάλειας είχε καθοριστεί σε 0,7 ECU ανά χιλιόγραμμα εξηγείται από το γεγονός ότι ο διαγωνισμός αφορούσε μια πολύ μικρότερη ποσότητα καπνού.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

101 Στην πρώτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 3040/91, η Επιτροπή εξέθεσε ότι η αύξηση του ποσού της ασφάλειας δικαιολογούνταν από την ανάγκη να ληφθούν υπόψη η εξέλιξη της αγοράς και οι επιστροφές λόγω εξαγωγής που σημειώθηκαν στο μεταξύ. Στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι η αύξηση αυτή δικαιολογούνταν από την ανάγκη να βεβαιώνεται ότι οι διαγωνιζόμενοι τηρούν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχή τους σε διαγωνισμό και, στην περίπτωση διαγωνισμού που αφορά εξαγωγές, να βεβαιώνεται ότι το εμπόρευμα εξάγεται πράγματι εκτός της Κοινότητας.

102 Στη συνέχεια, από μια απάντηση της Επιτροπής σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου προκύπτει ότι, ακόμη και μετά την αύξηση του ποσού της ασφάλειας, το ύψος του ποσού αυτού και της τιμής πωλήσεως που επετεύχθη στο πλαίσιο των διαγωνισμών που προκήρυξε η Επιτροπή ήταν χαμηλότερο από την τιμή αγοράς στην οποία οι οικείοι οργανισμοί παρεμβάσεως αγόρασαν τον εν λόγω καπνό, πράγμα που η ενάγουσα δεν αμφισβήτησε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

103 Υπό τις περιστάσεις αυτές, η αύξηση του ποσού της ασφάλειας με τον κανονισμό 3040/91 δεν μπορεί να θεωρηθεί υπερβολική.

- 104 Τέλος, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, στο πλαίσιο της διαχείρισης της κοινής οργανώσεως αγοράς του καπνού, η Επιτροπή οφείλει ιδίως να φροντίζει ώστε η διάθεση του καπνού να μη διαταράσσει την αγορά. Η απαίτηση αυστηρών εγγυήσεων συνιστά κατ' αρχήν ένδειξη βάσει της οποίας μπορεί να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή εκτελεί ορθώς την υποχρέωσή της. Προϋποθέσεις εγγυήσεως όπως οι επιβληθείσες με τον κανονισμό 3040/91 συνεπάγονται κατ' ανάγκη τον αποκλεισμό των επιχειρήσεων που δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν σε αυτές. Μια τέτοια συνέπεια αποκλεισμού, εγγενής σε κάθε προϋπόθεση εγγυήσεως, δεν συνιστά επομένως παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Απριλίου 1992, C-358/90, *Compagnia italiana alcool κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1992, σ. I-2457, σκέψη 54). Εν πάση περιπτώσει, δεδομένου ότι οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις περιλαμβάνοντο μεταξύ των διαγωνισθέντων κατά τον τέταρτο διαγωνισμό, οι προϋποθέσεις εγγυήσεως δεν είχαν ως πρακτικό αποτέλεσμα τον αποκλεισμό τέτοιων επιχειρήσεων από τη συμμετοχή στον διαγωνισμό.
- 105 Κατά συνέπεια, το μέρος της βάσεως της αγωγής που στηρίζεται σε παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως δεν ευσταθεί.
- 106 Από τα προηγούμενα στοιχεία προκύπτει ότι ο κανονισμός 3040/91, καθόσον με αυτόν αυξήθηκε το ποσό της ασφάλειας, δεν πάσχει κανένα ελάττωμα από απόψεως νομιμότητας ικανό να συνεπάγεται την εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας έναντι της ενάγουσας.
- 107 Ως προς το αίτημα που υπέβαλε η ενάγουσα στο στάδιο του υπομνήματός της απαντήσεως και με το οποίο ζητεί να διορισθεί πραγματογνώμονας και η Επιτροπή να κληθεί να προσκομίσει συμπληρωματικά έγγραφα, το αίτημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Πράγματι, αφενός, τα εν λόγω έγγραφα δεν είναι αναγκαία για τη λύση της διαφοράς και, αφετέρου, ο διορισμός πραγματογνώμονα επιφορτισμένου να εκτιμήσει την προβαλλόμενη ζημία δεν έχει καμία χρησιμότητα εν προκειμένω, εφόσον η ενάγουσα δεν απέδειξε τον παράνομο χαρακτήρα της συμπεριφοράς της Επιτροπής που της προσήπτε.

- 108 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι η αγωγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της, χωρίς να χρειάζεται να ελεγχθεί εάν συντρέχουν οι άλλες προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η στοιχειοθέτηση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας, δηλαδή το υποστατό της ζημίας και η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της συμπεριφοράς της Επιτροπής και της προβαλλόμενης ζημίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 109 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του αντιδίκου. Δεδομένου ότι η ενάγουσα ηττήθηκε και η Επιτροπή ζήτησε να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, η ενάγουσα πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αγωγή.

2) Καταδικάζει την ενάγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Lenaerts

Lindh

Cooke

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 17 Δεκεμβρίου 1997.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Η Πρόεδρος

P. Lindh